

מובא במשנה דין גט שניתן על תנאי שיחול הגט לאחר מיתת הבעל. פתיחת המשנה מחולקת לשלושה סוגי מקרים (בירושלמי היא מחולקת למשנה אחת), וכל אחד דין שונה, וכך לשונה (שם עב.):

- א. זה גיטיך **אם מתי**, זה גיטיך מחולי זה, זה גיטיך לאחר מיתה - לא אמר כלום.
- ב. מהיום **אם מתי**, מעכשיו אם מתי - הרי זה גט.
- ג. מהיום ולאחר מיתה - גט ואינו גט, ואם מת, חולצת ולא מתייבמת.

החלק הראשון, ג' הלשונות הללו מתארים גט שיחול לאחר המיתה, ואין גט לאחר מיתה (עיי' רש"י ד"ה אם). החלק השני, ב' לשונות שמתארים שיחול הגט עכשיו, ותנאו שימות, וכשימות יחול הגט משעת הנתינה בחייו. החלק השלישי, ב' לשונות שמתארים גם שיחול הגט היום, וגם שיחול לאחר מיתה. ולכן הגט הנ"ל הוא ספק, וע"כ אם מת- חולצת ולא מתייבמת מספק.

יש לעיין, מדוע בחלק הראשון נאמר 'לא אמר כלום'? הרי היה צריך לומר 'אין זה גט!' (בסגנון שנאמר בחלק השני והשלישי).

הגמרא מקשה מהו לשון "אם מתי" שהרי פעם אחת הגט פסול ופעם שנייה הוא כשר! וכך הקושיא והתירוץ (שם):

אלמא אם מתי בלאחר מיתה דמי, והדר תני מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי, אלמא אם מתי לאו בלאחר מיתה דמי! אמר אביי: אם מתי - **שתי לשונות משמע**, משמע כמעכשיו ומשמע בלאחר מיתה, אמר לה מהיום - כמאן דאמר לה מעכשיו דמי, לא אמר לה מהיום - כמאן דאמר לה לאחר מיתה דמי.

ויש לעיין מה היה קשה לגמרא? הרי תירוצו של אביי הוא לכאורה די פשוט, שיש התייחסות שונה של זמן!

ביארו האחרונים מדוע אין גט לאחר מיתה? וביאר בספר פורת יוסף כך: א. מכיוון שמת הבעל, אינו יכול לקנות את שטר הגט. ב. שכן יכול הבעל להקנות לאחר מיתה, אך לא גט שהרי כשהוא מת היא נעשתה פנויה.

המשנה בקידושין מתייחסת לכך כשני סוגי קניין "וקונה את עצמה בגט, ובמיתת הבעל". גט כריתות, כלומר, שטר הכורת בינו לבינה בחיים. ומיתת הבעל, המוות מפריד בין האיש לאשה, והיא עומדת לבדה. עומק הדברים נקבע עפ"י מרחב האדם, כל עוד הנר דולק יש לו אפשרות ליצור כרת בינו לבין האשה. אך ברגע שהנר נכבה כלומר נשמת האדם, אין המת יכול להתקין גט, משום שהחיים והמוות בידו יתברך.

כמו שביארנו חידוש המשנה הוא שאין גט לאחר מיתה, התוס' ביארו שהגט ניתן מחיים, ועדיין אין לו תוקף של גט, וזה לשונם (יג. ד"ה לא):

וקמ"ל דאין גט לאחר מיתה אף על גב דבהדיא תנן בפרק מי שאחזו (לקמן ד' עב.) דאין גט לאחר מיתה הכא איצטריך לאשמועינן (בגט שחרור שגם אחר שכתבוהו לא זכה בו העבד ואפי' בגט אשה נמי אשמועינן) דאע"ג שמינה המגרש בחייו השליח לא חשיב להיות כמותו אחר מותו כאילו הוא עצמו קיים אלא חשיב גט לאחר מיתה **והתם אשמועינן דאע"ג שבא הגט ליד האשה מחיים הוי גט אחר מיתה ואשמועינן נמי לישני דתני התם הי משמע מחיים והי משמע אחר מיתה.**

כלומר יש שני סוגי אין גט לאחר מיתה: א. שהשליח נותן את הגט לאשה לאחר מיתת הבעל. ב. שהבעל נותן את הגט לאשה בחייו, על מנת שיחול לאחר מיתתו. המשנה שלנו דנה בסוג השני, שהבעל מביא את הגט.

ע"כ יש שתי התייחסויות במשנה שלנו, אחד על הגברא- על הבעל שנותן את הגט מחיים. והשני על החפצא- על עצם תוקף הגט. (לא אמר כלום- גברא. הרי זה גט- חפצא).

החלק הראשון במשנה מדלג על תוקפו של הגט, משום שאין לאדם שליטה במרחב החיים והמוות, ולכן הוא לא אמר כלום. כלומר, **הגט יכול לחול מצד עצמו (חפצא), אך מצד אמירת הבעל הוא איננו כלום (גברא).** נראה שזאת הסיבה שהמשנה משתמשת באותם מילים "אם מתי". כלומר, שזה תלוי באדם בתוך מרחב החיים אזי הגט- גט, אך אם יצא ממרחב החיים- הרי אין לא כלום "שתי לשונות משמע".